

Leva livet hela livet

30 förslag för en modern, trygg och rättvis
äldreomsorg i Göteborg.

Våra äldre förtjänar bättre

Liberalismen tar sin utgångspunkt i att varje människa ska ha frihet att forma sitt eget liv. Rätten till frihet ska gälla genom hela livet. Liberalernas centrala uppgift för äldreomsorgspolitiken är att öka äldres självständighet och egenmakt. Vi ska kunna leva livet, hela livet.

Vi har en lång väg för att nå dit. Äldreomsorgen i Göteborgs stad har många och stora problem som påverkar likvärdighet i kvalitén, inflytande för äldre, trygghet och frihet att välja. Det är en äldreomsorg som i grunden är orättvis och som präglas av misstro till den äldres förmåga att styra över sitt eget liv.

Åldern kan bli en grund för fördomar och nedvärdering av äldre med diskriminering som följd. Det kan vi aldrig acceptera. Ålderism visar sig på olika sätt genom myter om vad äldre vill, kan och vad de är kapabla till även på äldre dagar. Det finns en rad myter om äldre människor som saknar grund i modern forskning. Att de inte kan lära sig något nytt, att de inte vill ha något att göra med modern teknologi, att de tar jobb från yngre eller att äldre skulle utgöra en börda för samhället. I gruppen äldre finns en rikedom av erfarenhet och kunskap som stärker Sverige.

I detta program för äldreomsorgen i Göteborg fokuserar vi på att utveckla kvaliteten inom äldreomsorgen. Det gör vi genom att öka äldres inflytande och verka för att äldreomsorgen möter den äldres önskemål och behov oavsett om denne bor på äldreboende, i sitt eget hem med hemtjänst eller får vård i livets slutskede.

”Kvalitet är det som uppstår i mötet mellan den äldre och den anställda”

Kvalitet är det som uppstår i mötet mellan den äldre och den anställda inom äldreomsorgen. Kvalitet är att ha frihet att välja. Det är för de allra flesta en självklar rättighet genom hela livet.

Viljan att välja och ha inflytande finns kvar även på äldre dagar. Det är därför självklart för Liberalerna att verka för att införa Lagen om valfrihet. Den ska införas för Göteborgs stads hemtjänst. Vår målsättning är att lagen om valfrihet även ska gälla för äldreboenden i framtiden.

Våra äldre förtjänar bättre. Vård och omsorg av äldre utgör en av välfärdens viktigaste uppgift. Personalen i äldreomsorgen förtjänar bättre. Statusen för att arbeta i äldreomsorgen måste höjas. Göteborgs stad måste satsa på sina anställda och erbjuda fortlöpande kompetens- och ledarskapsutveckling. Äldre ska ha mer makt i äldreomsorgen. De sista åren i livet ska vara lika värdefulla som de första, och omges av lika mycket kärlek och omsorg. Detta program tar upp partiets lokala politik för äldreomsorgen i Göteborg och är ett komplement till partiets nationella politik.

Ann Catrine Fogelgren (L)
Biträdande kommunalråd i Göteborg

Göteborg den 9:e januari 2018

Kvalitén måste vara i fokus

Staden är ytterst ansvarig för att säkerställa en god äldreomsorg. De kvalitetskrav som Liberalerna i det följande slår fast för äldrevården i Göteborg utgår från de äldres behov och definierar äldrevårdens samlade kvalitet.

1. Inför tydliga kvalitetskriterier.

För att kunna fastställa en god äldreomsorg bör ett antal mätbara kriterier utarbetas som gör det möjligt att säkerställa att kraven uppnås. Kvalitetskraven blir därmed styrande för den kommunala verksamheten och de alternativa utförarna och en garanti för likvärdighet inom staden.

2. Inrätta garanti för bättre omsorg.

För att stärka den enskildes makt över sin vardag vill vi införa en omsorgsgaranti med mätbara kvalitetskrav. Om garantin inte uppfylls ska den äldre erhålla ersättning som kompensation. Staden är ytterst ansvarig för att säkerställa en god omsorg och det ansvaret ska staden ta. Antagna värdighetsgarantier ska följas och implementeras av alla stadsdelar. System för synpunkter och avvikelser ska finnas på plats i enlighet med kommunfullmäktiges beslut 2014.

Äldre ska ha frihet att välja

Alla människor är olika – också när vi blir äldre. I en socialliberal stad garanteras frihet att välja, värdighet och vetskap om att när behovet finns så finns också stöd att få på det sätt man själv önskar. Göteborgs äldre måste få mer inflytande över sin vardag. Den äldre ska själv kunna bestämma när, hur och av vem hjälp och stöd ges.

3. Äldre behöver valfrihet.

Lagen om valfrihetssystem (LOV) kommer införas inom stadens hemtjänst. Lika villkor ska gälla för alla utförare, oavsett huvudman. Även insatser utöver de grundläggande behoven ska erbjudas. Valfrihet i äldreomsorgen ger nya möjligheter för den äldre att till exempel få hemtjänst på det egna språket. Liberalernas målsättning är att lagen om valfrihet även ska gälla för äldreboenden i framtiden.

4. Bättre kontinuitet i hemtjänsten.

Ett krav av synnerlig vikt är kontinuitet i hemtjänsten. För många äldre blir det ett onödigt orosmoment att så många individer kommer hem till dem. Ett begränsat antal personer måste vara målet och därför vill vi inrätta ett tak. Personalen ska alltid uppvisa sin legitimation vid besök.

5. Stadens äldreomsorg behöver ett helhetsgrepp.

Beroende av var du bor påverkar det kvaliteten i äldreomsorgen. Resurserna i stadsdelarna som ska gå till äldreomsorg öronmärks inte idag vilket bidrar till att stadsdelarna levererar olika kvalitet. För att skapa bättre likvärdighet och högre kvalitet i hela staden vill Liberalerna inrätta en äldrenämnd som har det övergripande ansvaret för äldreomsorgsfrågor.

Fokus på friskt åldrande och trygghet på äldre dagar

Vi lever idag ett kvarts sekel längre än när Sverige beslöt att införa pension för de som är 67 år och äldre. Det kvartssekel vi vunnit i ökad livslängd är att betrakta som en ren välfärdsvinst då de flesta åren är friska. Att allt fler lever allt längre är en av vår tids största framsteg, men det skapar också utmaningar. Vi börjar arbeta allt senare i livet samtidigt som vi lever längre efter pensioneringen. Idag tillbringar vi i genomsnitt 40 år i arbetslivet – det är något mindre än halva vår medellivslängd. Göteborgs stad måste bli bättre på att uppmärksamma och underlätta det friska åldrandet. Ingen äldre ska känna sig otrygg på grund av dennes sexuella läggning. Diskriminering av äldre HBTQ-personer ska aldrig accepteras.

6. Årsrika är en resurs.

Äldre är en viktig resurs på arbetsmarknaden och staden ska stimulera de äldre som vill till fortsatt arbete. Staden ska kartlägga och undanröja de hinder som i dag finns för äldres möjligheter att arbeta vidare.

7. Uppmärksamma äldres sociala behov.

Öppna verksamheter, träffpunkter och dagverksamheter ger stimulans och mening i vardagen. Deltagande i olika former av aktiviteter är också ett sätt att behålla den egna funktionsförmågan. Därför är olika mötesplatser för äldre en viktig förebyggande åtgärd. De ideella organisationerna tar tillvara människors vilja att bidra till samhället och förgyller en tillvaro som för många skulle ha varit alltför enformig utan dessa insatser. Liberalerna vill öka möjligheterna för äldre att delta i sociala aktiviteter. Det ska till exempel vara möjligt för brukare med hemtjänst att delta i aktiviteter vid närliggande äldreboenden. Ensamheten är inte reglerad till mellan 9-15 på vardagar utan vi vill erbjuda aktiviteter hela veckan vid olika tidpunkter.

”Generationsmöten bidrar till ökad tolerans och omtanke och motverkar åldersdiskriminering och ålderssegregation”

8. Fler generationsmöten.

Mötesplatser är viktiga för äldre, vuxna och barn att träffas. Vi ser gärna att träffpunkter kombineras eller samordnas med öppna förskolor för att skapa värdefulla möten mellan olika generationer. Dessa möten överbrygger fördomar och gör att vi lär känna varandra över generationer. Vi tror att generationsmöten bidrar till ökad tolerans och omtanke och motverkar åldersdiskriminering och ålderssegregation. Vid nybyggnation kan det provas boende för äldre med förskola och skola i samma hus.

9. Mer kultur för äldre.

Kulturen är en viktig del av vård och omsorg. Kultur och hälsa hänger ihop. Människors välbefinnande påverkas av miljön de vistas i. Att det i boende- och vårdmiljöer finns konstverk, musik och litteratur stimulerar sinnena och det friska hos människor. Den kulturfestival som SDN Centrum anordnar kan fungera som ett föredöme för ytterligare arrangemang. Liberalerna vill se en ambitionshöjning vad gäller utbudet av kulturaktiviteter för äldre i hela staden.

10. Måltiden har betydelse.

Måltiderna ska vara en av dagens höjdpunkter. Äldre ska, precis som andra, kunna bestämma vad de ska äta. Näringsrik och välsmakande mat är viktig för livskvalitén. Äldre, oavsett boende, ska alltid få minst två olika maträtter att välja mellan och möjlighet att få olika stora portioner. Närmare 1 100 brukare i staden får mat levererad från ett upphandlat bolag, mat som transporteras från Stockholm vidare till den äldre. Liberalerna vill att tillgången till fler valmöjligheter för våra äldre när det gäller matleveranser ska säkras.

11. Undernäring ska förebyggas.

Många äldre är inte nöjda med maten, vi vet också att många äldre lider av undernäring eller ligger i riskzonen för svält. Kommunen måste ta frågan på större allvar och bättre mäta förekomsten av undernäring bland äldre. Det är inte acceptabelt att våra äldre riskerar att svälta som en följd av bristande kvalitet, rutiner och uppföljning ute i stadsdelarna. Regelbundna måltider är av stor vikt. Natfasta mer än 11 timmar får inte förekomma. Liberalerna vill att analys och uppföljning av mat och matupplevelse ska införas i stadens kvalitetsrapporter för hemtjänst och äldreboende.

12. Låt äldre få ha kvar sina husdjur.

Djur har en positiv inverkan på människors välbefinnande. Djur bör därför i ökad utsträckning finnas med i vård och omsorg i den mån hygien-, allergi- och säkerhetsaspekterna tillåter.

13. Handlingsplan mot övergrepp.

Våld och övergrepp mot äldre är ett utbrett problem. Äldre drabbas av våld i nära relationer, men också inom vård och omsorg samt övergrepp i form av intrång och inbrott i det egna hemmet. Stadens riktlinjer för äldreomsorgen i Göteborg bör kompletteras med en handlingsplan för att förebygga våld och övergrepp mot äldre och ge stöd till dem som utsatts.

14. Förbättra användningen av läkemedel.

Många äldre får läkemedelsbehandling som kan vara både farlig och ineffektiv. För att förebygga överkonsumtion och feldosering ska kontinuerliga läkemedelsgenomgångar genomföras enligt Socialstyrelsens föreskrifter. För att minska problem bör en läkare alltid ha helhetsansvaret för den äldres medicinska behandling.

15. Förebygg ohälsa bland äldre.

De äldre har själva ett stort ansvar att göra vad de kan för att bevara och främja sin hälsa. Skadeförebyggande insatser, fysisk aktivitet, näringsriktig kost, aktiviteter mot rökning och försiktighet med alkohol är viktiga åtgärder. Många brister kan åtgärdas på ett tidigt stadium. Därför ska alla över 75 år erbjudas ett hembesök, med återkommande kontakt vart femte år. Staden ska främja ett aktivt och hälsosamt liv bland de äldre också i samhällsplaneringen genom promenadstråk, förbättrad snöröjning, anlägga utegym och andra insatser som inbjuder till aktivitet.

16. Förebygg suicid bland äldre.

Den psykiska ohälsan bland äldre är stor och behöver upptäckas tidigare. En fjärdedel av all suicid begås av äldre. Det är angeläget att ta reda på orsakerna som ligger bakom suicid. Därför ska stadens strategiska plan för att förebygga suicid kompletteras med tydligt fokus mot äldre.

17. God vård och omsorg i livets slutskede.

Människors självbestämmande och önskemål måste respekteras också när livet går mot sitt slut. Hospicevården i Göteborgs stad ska budgeteras för full beläggning. Alla stadsdelar måste erbjuda kvalificerad palliativ vård och omsorg i livets slutskede. Avancerad sjukvård i hemmet ska finnas för den med en obotlig sjukdom eller ett sjukdomstillstånd som gör att personen under en begränsad tid behöver avancerad sjukvård i hemmet.

18. Fungerande vårdkedjor.

Du ska kunna få hemsjukvård dygnet runt både om du lever i ditt eget hem eller på äldreboende. Det är centralt att individens och anhörigas delaktighet stärks i utredning, planering och genomförande av insats samt i uppföljning av beslutad insats. Kontakterna med primärvården behöver stärkas, utveckling av gränslös vård säkras. Ett viktigt komplement till vården är det mobila närvårdsteamet som snarast behöver komma på plats i hela staden.

Frihet att välja boendeform

Att själv bestämma hur man ska bo är en central del i en människas självbestämmande. Det behövs därför en mångfald av boenden anpassade för äldre, både på den vanliga bostadsmarknaden och i särskilda äldreboendeformer. Äldre som så vill ska ha möjlighet att bo kvar i sin bostad så länge som möjligt, men det måste också vara möjligt att få plats på särskilt boende vid behov.

*”Att själv bestämma
hur man ska bo är
en central del i
människans
självbestämmande”*

19. Fler boendeformer.

Staden ska möjliggöra inrättandet av trygghetsbostäder. I trygghetsboendet ska det finnas personal tillhands, möjlighet till gemensamma måltider och sociala aktiviteter. Där det är möjligt ska trygghetsboenden prövas vid nybyggnation och exploatering. Fler boendeformer möjliggör flyttkedjor. Liberalerna vill se fler kollektivboenden för äldre och ge utrymme för fler bygg- och bogemenskaper.

20. Fortsatt tillgänglighetsanpassning av boenden.

Stora delar av stadens fastighetsbestånd är inte anpassade för äldre och personer med funktionsnedsättningar. För att den som har nedsatt funktionsförmåga ska kunna leva ett självständigt liv är det avgörande att boendemiljön och bostad är anpassade. Vi vill fortsätta att utveckla och tillgänglighetsanpassa boenden i både offentlig och privat regi. Liberalerna vill ha ett återinförd statligt hisstöd, som skulle underlätta för den som vill bo kvar och därmed uppskjuta flytten till äldreboende.

21. Korttidsplatser behövs.

En utbyggd växelvård och rehabiliteringsvård är ett måste för en fungerande omsorg och därför ska staden säkerställa att det finns tillräckligt många korttidsplatser. Dessa platser är viktiga för att avlasta de anhöriga och samtidigt ge den äldre en god omsorg.

22. Bygg fler äldreboenden.

Antalet platser och äldreboenden i Göteborg har minskat kraftigt de senaste åren. Det finns i

dag inte tillräckligt med platser för att möta de äldres behov. Staden behöver på sikt inrätta fler moderna vård- och omsorgsboenden. Flera av stadens nuvarande boenden har ett eftersatt underhåll och det är därför viktigt att dessa rustas upp för framtiden och i vissa fall ersätts med nya. Liberalerna vill bygga fler äldreboenden och tillåta att fler aktörer än kommunen bygger och driver äldreboenden.

Bättre förutsättningar för kvalitet, ledarskap och anhöriga

Personalen utgör den viktigaste kvalitetsfaktorn. Personalens kompetens är den enskilt viktigaste kvalitetsfaktorerna och det gäller särskilt omvårdnadsuppgifterna i hemtjänsten, där man ofta arbetar ensam med sköra äldre i deras hem, långt från ledning och chefsstöd med den äldres hem som arbetsplats. Statusen att arbeta i äldreomsorgen ska höjas, bland annat genom satsningar på en fortlöpande kompetens- och ledarskapsutveckling. Detta leder i sin tur till nya karriärmöjligheter och motiverad personal. Liberalerna vill stärka HBTQ-kompetensen bland personalen inom hela äldreomsorgen.

23. Höj statusen.

Vård och omsorg av äldre är en av välfärdens viktigaste uppgifter. Respekten och statusen för arbetet i äldreomsorgen måste därför höjas. Staden bör ta fram en strategi för att klara kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen. En kvalitetssäkring av vikariers kompetens ska genomföras.

24. Öka attraktiviteten.

Den kulturella och språkliga kompetens som personal med utländsk bakgrund har måste premieras och tillvaratas. Staden ska bli en attraktiv arbetsgivare genom att erbjuda vidareutbildning och en attraktiv arbetsmiljö med möjlighet till fler karriärvägar.

25. Mer tid för hemtjänsten.

Trots att hemtjänsten i Göteborg har fått mer att göra, saknas finansiering för att täcka kostnader för arbetsplatsträffar, schemaläggning, planering, fortbildning och transporttid mellan de äldre. Mer tid för omsorg kräver moderna IT-system för bland annat schemaläggning och för mätning av utförd tid. Ledarskapet är grunden i en välfungerade äldreomsorg. Ledarna inom hemtjänsten har nyckelroller för kvalitet i omsorgen. Vi måste alltid eftersträva färre medarbetare per chef inom hemtjänsten.

26. Inrätta fler intraprenader.

Förslaget om intraprenader är ett liberalt initiativ. Intraprenad ger anställda bättre möjligheter att forma sin egen arbetsplats och utveckla verksamheten. Det bidrar också till mer engagemang hos personalen och leder till att äldre bättre kan påverka sin livssituation och trivsel. Liberalerna vill öka möjligheten till påverkan för brukarna och att ge större frihet för personal att ta egna initiativ som påverkar deras arbetsdag och utförandet. Vi vill också se fler intraprenader inom äldreomsorgen i Göteborg.

27. Öppna för fler volontärer.

Liberalerna vill underlätta frivilliga insatser, såväl från ideella organisationer som från enskild volontärverksamhet. Vi vill kunna genomföra riktade insatser och förbättra livskvaliteten för

stadens äldre särskilt för de som inte kan ta sig till träffpunkter och andra mötesplatser. Liberalerna vill att Göteborgs stad inför ”Måltidsvänner”.

28. Anhöriga och närstående ska stödjas.

En betydande andel av all äldreomsorg utförs av anhöriga. Anhörigas riksförbund räknar med att 1,3 miljoner personer i Sverige ger vård och omsorg till anhöriga. Anhörigas omsorg måste underlättas och stödjas. Här behövs en större beredskap från det offentliga att ta över i tid, innan de anhöriga har slitit ut sig. Den som vårdar en anhörig ska ha rätt till utbildning, avlastning och ersättning.

29. Välfärdsteknik underlättar.

Larm och nya tekniska lösningar kommer att underlätta för personal, anhöriga och äldre. Staden ska, med respekt för den personliga integriteten, ligga i framkant med att införa teknik och digitala lösningar inom omsorgen. Liberalerna ser ett stort behov av att Göteborgs stad som huvudman för vård- och omsorg om äldre personer ska erbjuda all personal inom vård och omsorg möjlighet till fortbildning om välfärdsteknik. På vårt initiativ kommer ett pilotprojekt att genomföras med högteknologiska toaletter på några av stadens äldreboenden.

30. Steget före.

Vi ska ligga steget före och vara utvecklingsdrivna. Samarbetet med forskningen som bedrivs inom äldrerelaterade frågor ska fördjupas. Liberalerna menar att staden noga ska följa forskningsinsatser och resultat från till exempel AgeCap vid Göteborgs universitet och AllAgeHub där pensionärsorganisationerna deltar.

Läs mer om Liberalerna Göteborgs politik på www.goteborg.liberalerna.se